

Gemeenteraad

Datum : 16 MEI 2022
Kenmerk : UI22.03113
Kenmerkcode :
Uw contact : Dyanne Kocken
Telefoon : 14 024
Onderwerp : Realisatie noodopvang Asdonck

Geachte raad,

Op de informatieavond voor de gemeenteraad van 9 mei hebben wij u geïnformeerd over de realisatie van een noodopvang op locatie de Asdonck. In deze brief en bijlagen ontvangt u nadere informatie die betrokken kan worden bij de behandeling van dit onderwerp tijdens de commissievergadering Samenleving/Bestuur.

Inleiding

Sinds het begin van de oorlog zijn 5,98 miljoen mensen gevlucht uit Oekraïne (bron: UNHCR). Het grootste deel van de vluchtelingen (>3,2 miljoen) wordt opgevangen in Polen. In Nederland hebben op 11 mei 2022 55.750 vluchtelingen uit Oekraïne een BRP-registratie aangevraagd (bron: minBZK). Inmiddels bestaat de vluchtelingenstroom uit vrouwen (18-50jr) en kinderen (4-12jr). Deze vluchtelingen zijn minder zelfredzaam dan de eerste stroom vluchtelingen, minder huisdieren, reizen minder vaak met de auto, spreken minder Engels en de kinderen hebben meer gezien en zijn meer aangedaan.

Nationale aanpak

Nederland werkt met een gefaseerde aanpak ten aanzien van de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne.

- Fase 1 omvat ongeveer 2.000 opvangplekken in Nederland, die door enkele gemeenten en veiligheidsregio's direct na het uitbreken van de vluchtelingen crisis zijn ingericht;
- Fase 2 omvat grootschaligere opvang, tussen de 2.000 en 50.000 plaatsen die door alle veiligheidsregio's en haar gemeenten gerealiseerd moeten worden;

- Fase 3 ontstaat wanneer nog meer mensen vanuit Oekraïne naar Nederland komen en als er sprake is van langduriger verblijf. Door de Rijksoverheid wordt deze fase voorbereid middels een programmatische nationale aanpak.

Inmiddels heeft de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid in zijn brief van 29 april burgemeesters van Nederland en voorzitters veiligheidsregio's gevraagd om aanvullend nog 25.000 noodopvangplekken (bovenop de 50.000) te realiseren met als streefdatum 23 juni.

Crisisstructuur

Landelijk is er op 9 maart opgeschaald naar de Rijks crisisstructuur en is op dat moment een verzoek gedaan aan burgemeesters om de noodzakelijke opvang te realiseren en hebben de voorzitters van de Veiligheidsregio's de opdracht gekregen een coördinerende rol te vervullen voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne en de opvang van andere vluchtelingen.

Inmiddels is landelijk een programma-directie vluchtelingen uit Oekraïne (DG OEK) gestart alsmede een Nationale Opvang Organisatie (NOO). De DG OEK gaat zich vooral bezighouden met de coördinatie en integratie van interdepartementaal beleid voor de plaatsing, opvang, repatriëring en besteding van verblijf van Oekraïense vluchtelingen. DG OEK wordt opdrachtgever voor de NOO. De NOO heeft tot doel om partnerorganisaties (vooral gemeenten) te ondersteunen en te faciliteren bij het realiseren van kortdurende crisisnoodopvang, tijdelijke noodopvang, locaties voor langdurig verblijf, en particuliere opvang.

Vanwege de uitzonderlijke aantallen vluchtelingen heeft het Rijk met ingang van 1 april besloten het noodrecht in te zetten waarbij burgemeesters de wettelijke taak krijgen om te voorzien in de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne.

Bevoegdheid burgemeester

Met de inwerkingstelling van artikel 4 van de Wet verplaatsing bevolking heeft de burgemeester van elke gemeente de wettelijke taak gekregen om zorg te dragen voor de opvang, waaronder begrepen de huisvesting, verzorging en de registratie van ontheemden uit Oekraïne, alsmede de voorbereidingen daartoe. Daarmee is wettelijk geborgd dat in de huidige, buitengewone omstandigheden, de gemeenten verantwoordelijk zijn voor de opvang van deze groep ontheemden. Ook is geregeld wie binnen het gemeentebestuur die taak heeft, namelijk de burgemeester. Deze handelt hiermee in medebewind. Deze taak van de burgemeester op basis van deze wet is beperkt tot ontheemden uit Oekraïne. De burgemeester is dus niet belast met de opvang van (andere) groepen vluchtelingen.

De inwerkingstelling van het noodrecht gebeurt op tijdelijke basis, maar er is geen einddatum bepaald.

Bevoegdheid college en afleggen verantwoording aan de gemeenteraad

De Wet verplaatsing bevolking en de daarin aan de burgemeester toegekende taak laten onverlet dat gemeentelijke bestuursorganen op verschillende beleidsterreinen taken en bevoegdheden hebben die zij ook kunnen benutten om vluchtelingen uit Oekraïne te faciliteren (zoals het bieden van onderwijs). Deze beleidsterreinen zijn niet alleen bij de burgemeester belegd, maar ook collegiaal bij burgemeester en wethouders. Over de uitoefening van hun bevoegdheden leggen burgemeesters en colleges verantwoording af aan de gemeenteraad en vindt lokaal debat plaats. Dit biedt ruimte voor de lokale democratie.

Noodopvanglocatie Asdonck

Op 2 mei heeft het college besloten om het Asdonckterrein in te zetten voor maximaal 5 jaar voor de realisatie van noodopvang voor vluchtelingen uit Oekraïne. De noodopvang start in de eerste weken van juli. De crisisopvang in de Tinnegietser stopt op 27 juni.

Als de noodopvang voor Oekraïners binnen de periode van 5 jaar niet meer nodig is verandert de doelgroep (vluchtelingen uit andere landen, spoedzoekers of reguliere woningzoekers).

Financieel kader

Het financieel kader voor de noodopvang bestaat uit 3 onderdelen te weten de eerste inrichting (investering), de exploitatie van de noodopvang en de overige kosten. Hieronder lichten wij deze 3 onderdelen toe.

1. Eerste inrichting (investering)

Om de locatie geschikt te maken voor het realiseren van noodopvang moet het terrein gereed gemaakt worden. Daarnaast moeten o.a. chalets, een gemeenschappelijk unit en wasmachines aangeschaft worden. Ook is rekening gehouden met kosten voor projectmanagement. Al met al een forse investering (wordt door het Rijk transitiekosten genoemd) waarvoor we als gemeente een verzoek tot vergoeding hebben ingediend bij het ministerie van J&V. Inmiddels heeft het Ministerie van J&V ons laten weten akkoord te zijn met de transitiekosten en aangegeven ons initiatief te steunen. Dit houdt in dat de kosten die gemaakt worden om noodopvang te realiseren gedekt worden vanuit het Rijk. Mocht er na de doorlooptijd sprake zijn van restwaarde (door verkoop chalets) dan restitueren wij dit aan J&V. Het ministerie heeft ons gevraagd om bij het doen van de investering rekening te houden met toekomstig gebruik door andere doelgroepen.

Om op zeer korte termijn een noodopvang te realiseren op de Asdonck is een forse investering in o.a. nieuwe chalets noodzakelijk. Om dit op een duurzame en verantwoorde wijze te doen is de insteek dat de chalets gedurende 5 jaar in toereikende staat moeten functioneren voor verschillende doelgroepen.

2. Exploitatie

Voor het beschikbaar stellen van opvangplekken ontvangen wij via een speciale uitkering, een bijdrage van het Rijk. De regeling is nog niet gepubliceerd maar het normbedrag per gerealiseerde opvangplek is inmiddels bekend en bedraagt 700 euro per week.

Uit deze vergoeding betalen wij het lefsgeld, kosten zoals stroom, gas, water, sociaal beheer en extra formatie die nodig is zoals bijvoorbeeld bij de burgerlijke stand en mogelijk hogere subsidies aan maatschappelijke partners.

Daarnaast heeft het Rijk aangegeven dat gemeenten door het realiseren van noodopvang er financieel niet op achteruit mogen gaan.

3. Overige kosten als onderwijs, jeugdzorg e.d.

Ook rondom andere extra kosten als onderwijs en jeugdzorg is het ministerie bezig om regelingen te ontwerpen om gemeenten financieel te ondersteunen. Zo gaat het ministerie van OCW scholen financieel ondersteunen via de nieuwkomersbekostiging, ook de eventueel benodigde ambulante begeleiding word via deze bekostiging geregeld. Daarnaast heeft het ministerie aangegeven dat gemeenten geld krijgen om het leerlingenvervoer te regelen voor leerlingen uit Oekraïne die niet dicht bij school wonen.

Afwijken van aanbestedingsbeleid

In verband met de noodwet en om op korte termijn de noodopvang op locatie Asdonck te kunnen realiseren wijken we af van het aanbestedingsbeleid en de aanbestedingswet. Dit is mogelijk omdat in de aanbestedingswet een bepaling is opgenomen dat bij dwingende spoed de aanbestedende dienst geen verwijt kan worden gemaakt.

Om een beroep te kunnen doen op dwingende spoed moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

1. Onvoorzienbaarheid dus van de gebeurtenissen voor de betrokken aanbestedende diensten;
2. De dwingende spoed moet onverenigbaar zijn met de termijnen van andere procedures (de openbare, niet-openbare en onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking;
3. Er moet een causaal verband zijn tussen de dwingende spoed en de onvoorziene omstandigheden;
4. De omstandigheid waarop een beroep wordt gedaan mag niet te wijten zijn aan de aanbestedende diensten zelf.

Bij het realiseren van de noodopvang op locatie Asdonck voldoen we aan deze criteria.

Afwijkend gebruik van een locatie (omgevingsvergunning)

Voor de locatie Asdonck is op 8 juni 2021 het bestemmingsplan Asdonck vastgesteld door de gemeenteraad. Om noodopvang op de Asdonck mogelijk te maken wordt de beoogde woningbouw, 64 appartementen in de midden en dure huur en dure koop, uitgesteld. De beroepsprocedure bij de Raad van State en de voorbereidingen voor de realisatie blijven gedurende de looptijd van de noodopvang doorgaan.

Met het realiseren van een noodopvang handelen we in strijd met de regels ruimtelijke ordening. Daarnaast is er nog geen omgevingsvergunning bouwen. Voor de realisatie van een noodopvang is een omgevingsvergunning afwijken bestemmingsplan, een omgevingsvergunning bouwen en een activiteitenbesluit milieu nodig. Het is niet haalbaar om deze procedures voorafgaand aan de realisatie van de noodopvang afgerond te hebben. In het GOO (Gemeentelijke Opvang Oekraïne) is opgenomen dat voor het opvangen van vluchtelingen uit Oekraïne gedogen noodzakelijk is. Dit is een bevoegdheid van het college.

Huisvesting andere vluchtelingen

Met betrekking tot het huisvesten van andere vluchtelingen (AZC) is het college bevoegd overeenkomsten aan te gaan. Indien de raad daarom verzoekt of indien de uitoefening ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente geeft het college de raad vooraf inlichtingen. Het college neemt geen besluit dan nadat de raad in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen.

Bewonersavonden

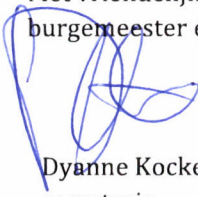
Dinsdag 10 mei 2022 was op het gemeentehuis een informatiebijeenkomst voor direct omwonenden (88 adressen) van het Asdonckterrein waarvan 24 omwonenden aanwezig waren. Projectleider Willian van Hal gaf een korte presentatie. Daarna was er mogelijkheid tot vragen stellen aan de burgemeester en betrokken ambtenaren, Het was een constructieve en positieve bijeenkomst. Na afloop hebben bewoners nog een informatiemap meegenomen.

Donderdag 12 mei 2022 was voor alle bewoners (8.100 adressen) en geïnteresseerden een digitale informatiebijeenkomst. Deze werd bijgewoond door ongeveer 70 personen. Na een introductie van de burgemeester gaf de projectleider een korte presentatie, waarna aan de burgemeester, projectleider en andere ambtenaren vragen konden worden gesteld. Ook deze bijeenkomst is positief en constructief verlopen; enkele kritische vragen konden goed beantwoord worden.

Bijlagen

- 01 Collegebesluit 2 mei bb22.00300
- 02 Handreiking gemeentelijk opvang vluchtelingen at22000904
- 03 Financiële kaders noodopvang INT22.0264 (NIET OPENBAAR)
- 04 Routekaart communicatie

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

Dyanne Kocken
secretaris

Daphne Bergman
burgemeester